

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pesta
Domineca
27 aprile
9 mai

Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni.
In fia-care anu prenumerantii capeta dóne tablouri pompose.

Pretiuu pentru Austria
pe jan. — jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr

Pentru Romania
pe jan. — jun. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.

Nr.
17.

Cancelari'a redactiunii
Strat'a Iul Leopoldu Nr. 33.,
unde sunt
a se adresá manuscriptele si
banii de prenumeratiune.

Prenumeratiunile se
potu face la tóte poste-
tele.
Pentru Romania in
librari'a dloru Socecu
et. comp in Bucuresci.

Anulu
V
1869.

Femei'a in seclulu alu XIX.

Amabile cetitórie!

Éta-ne éra impreuna in iubiti'a nóstra „Famili'a"! Dvóstre sciti pentruce vinu sè ve moles-tediú a dóua-óra; am inceputu a studiá cu dvóstre grav'a cestiune a emancipatiunei femeiloru, mi-am datu promisiunea a continuá; deci ve rogu sè nu-mi abdiceti neci astadata bun'a-vointi'a de-a me ascultá.

Cestiunea de emancipatiunea femeiloru se nascú mai antáiu in Americ'a, unde s'a si desle-gatu deja, din Americ'a se pare a fi trecutu nemidilo-citu in Angli'a, unde agitéza spiritele de doi ani incóce; in urma ét'o si in Franci'a. Emanci-pare! resuna dincolo si dincóce de canalulu La-manche.

Dar nu sunt numai femeile, cari striga emancipare; unu numeru considerabilu de bar-bati ilustru englesi si francesi s'a facutu aperato-rii causei femeiloru; intre altii ne marginimu a numi in Angli'a pre d-lu Stuart Mill, si in Franci'a pre marele oratoriu Jules Favre si Eugène Pel-letan.

Acest'a din urma se ilustrá intr'o reuniune publica literaria prin escelentulu discursu intitu-latu: Femei'a in seclulu alu XIX.

Mi-pare reu, cá nu ve potu comunicá acestu discursu intregu din caus'a lungimei; dar spe-

rediu cá dvóstre ve veti indestulá a cunósce ide-ile principale dintr'insulu. Permeteti-mi dara, sè me incercu a face unu estrasu din discursulu eru-ditului Francesu.

Dupa o scurta introductiune in objectu, Pel-letan si-pune urmatóri'a cestiune: Ce este fe-mei'a si ce trebuie sè fia? Apoi raspunde: Ea e o fintia aflatória in starea de formatiune. Firesce cá din punctulu de vederefisicu, femeia e formata deja de la Ev'a. Dar in privinti'a simtiementului, a cugetarei si-a actiunei ea este inca in statulu de desvoltare....

Inse sperediú, díce oratoriulu, cá amu atinsu deja acea era, in care femeia va fi ceea ce trebuie sè fia....

S'a discutatú, si se discuta in tempulu nostru cestiunea egalitátií intre barbatu si femeia... Unii ómeni de talentu si de spiritu au mersu pan'a afirmá superioritatea femeii a supra barbatului. Nu, nu esista neci superioritatea femeii a supra barbatului, dar neci a barbatului a supra femeii; trebuie sè ne indestulimu cu egalitatea.

Cei ce voru a schimbá femeia in barbatu, comitu o paradocsa in contra naturei. Femeia trebuie sè remana femeia, precum si barbatulu barbatu; cá-ci diferintiele intre dinsii nu sunt numai unu capriciu alu intemplárii.

Da, corpulu barbatului póte diferi de alu

muierei — sufletele lor in se nu diferesc, căci sunt compuse din aceleași facultăți. Tóte facultățile ce se gasesc în crierii barbatului, se gasesc asemenea și într'ei femeii: imaginațiunea, rațiunea, reflesiuinea și voinți'a. Se póte înse că la barbatu dominéza mai multu rațiunea și voinți'a, la femeia imaginațiunea și simtibilitatea; barbatulu e facutu pentru lucrulu exterioru, femeia pentru viéti'a interióra, pentru vétr'a domestica.

Marimea și demnitatea femeii nu e libertatea depre strade, ci libertatea în economi'a casnica. Acést'a cauza e deja cascigata din partea femeiloru.

Dara cultur'a inteligintiei femeii fű considerata multu tempu ca unu delictu în contr'a naturei. La Greci neci macaru femeia legitima nu invetiá a scrie și a ceti.

Acuma înse, în tempulu de fatia, ce instructiune se dá femeii pentru ca sê-si póta implini destinat'a ei? Fetele invétiá pucina gramatica, ortografia și istoria, apoi pucina aritmetica pentru portarea socoteleloru de bucataria În familia mamele credu de multe ori, că trebuie sê completeze instructiunea ficeloru; dar' ce le invétiá atunci? A modulá o romantia, a bate pre elaviru, a-si tiené umerulu stangu în acordu cu celu dreptu, a-si plecá pleopele fiindu în societate, a suride cu discretiune s. c. l. séu cu unu cuventu: artea de-a se face placute și de-a placé.

...Acést'a nu e adeverat'a educatiune a femeii; acésta educatiune e numai pentru unu patraru de óra ce precede maritisiulu; înse ea trebuie crescuta pentru diu'a ce urméza dupa martisiu, căci atunci intra în exercitiulu celei mai nobile functiuni din lume: în functiunea de institutrice a genului omenescu, prin crescerea prunciloru. Ea creadia sufletulu copilului, si-a creá unu sufletu e celu mai sublimu lucru în lume!

...Negresitu că femeia trebuie sê cunósca estetic'a frumosului și armoniei. Gustulu ei trebuie sê fia atrasu totu de-una de picturile și sculpturile escelente. Asemene sê practice femeia și artea musicala; pentru ce? Éta cea disu odata o femeia de spiritu: „Nu scíu ce sê fia, că totu de una candu cantu o sonata de Mozart, aflu că-mi iubescu barbatulu mai multu?“ Mai departe se recomanda pentru femei poesi'a și mai alesu cea lirica.

Dar' neci artea neci poesi'a, contiuna auto-riulu, nu sunt de ajunsu pentru instruirea femeii, ci trebuie a i se dá instructiunea rațiunei; căci ea are aceeași rațiune ca și barbatulu. Rațiunea femeii dara trebuie desvoltata; spre acestu scopu femeia trebuie sê invétié mai nainte de tóte istori'a ca sê póta traí și dins'a, asié dicéndu, viéti'a întregei omenii. Dar mai este și altu-ceva de in-

vetiatu pentru femeia: sciinti'a economiei casnice și înainte de tóte igien'a.

... În Americ'a esista trei academii de medicina pentru femei, și celu mai mare chirurgianu acolo e o femeia. Cátu e de importanta sciinti'a igienei pentru o mama! căci ea este responsabila de sanetatea prunciloru sei . . .

Nu e destulu înse de-a invetiá pre femeia igien'a; ea trebuie sê scia și filosofi'a. Ce felu, femeia are lipsa de filosofia? da, și ar fi s'o studieze asié ca și religiunea! căci acést'a ne invétiá a crede, ceea ne invétiá a cugetá. De alt-felu amendóue tratéza în fundu despre aceleași cestiuni: despre sufletu, și nemorirea lui, despre Domnedieu, despre infinitu și despre substantia. Prin studiulu filosofiei muierea agiunge la cunoscinti'a demnitáti sale, la facultatea de-a simti și de-a cugetá prin ea in sa-si.

Dupa terminatiunea educatiunei femeiloru, trebuie a scí ce au de-a face dupa ce voru fi maritate, care le voru fi drepturile și datorile în casatoria?

... Codulu civilu (în Franci'a) în privinti'a acést'a dá tóte drepturile barbatului, și tóte datoriile le impune nevestei. „Barbatulu trebuie sê-si protéga nevést'a, și nevést'a trebuie s'asculte de barbatu!“ Cum! pentrece? Trebuie s'asculte ea chiaru candu ordinulu ar fi injustu? Acést'a derapanéza moralitatea omenéscă.

... Nu! Ascultati în ceea ce e bine, ascultati în ce e dreptu; éta adeverat'a ascultare și supunere! Într'unu asemenea casu de multe ori trebuie s'asculte și barbatulu de muiere.

... Nu, nu, în economi'a casnica nu sunt dóue fiintie: un'a care sê comande, și alt'a care s'asculte, ci e unu barbatu, care-si iub'esce nevést'a și o nevésta carea-si iubescu barbatulu; nu e neci ascultare, ci numai o simpla impartire a muncii și-o unitate de destinu.

... Barbatulu trebuie sê cascige în afara; muierea-si are locul langa vétr'a domestica, ea dirigéza și administréza cas'a, ea creadia acele suflete june ce i le-a incredintiatu provedinti'a spre-a face din ele cetatieni demni de patri'a lor. Prin urmare maritisiulu se póte definí ca unu guvernamentu constitutiunalu. Barbatulu e ministrulu trebiloru din afara, muierea ministrulu trebiloru din laintruu; barbatulu tiene portofolulu de venituri, muierea acel'a de cheltueli. Tóte cestiunile economice trebuie decise în consiliulu ministerialu; apoi trebuie a se tiené totu de un'a de budgetulu ordinariu, că celu straordinariu ruinéza economi'a!

Înse trebuie ca tóta viéti'a femeii sê fia absorbita de economi'a casnica? n'aresi dins'a o destinata

personala afara de grigea consacrată barbatului și copiilor? Desătinată ei este propria-i perfecțiune, propriu-i progresu. Femeia are dreptul și datoria a afecta pentru sine aceeași perfecțiune, — ce o afectează fii-carele dintre noi pentru omenime.

Ea nu aparține numai economiei casnice ci aparține și societății, face parte din societate.

Drepturile politice nu i se potu reclama încă, căci e o cestiune prematură, ce trebuie lăsată venitorului spre decideră...

Nu numai că trebuie a recunoșce mueriloru o opiniune, dar trebuie chiaru a le impune datoria de-a avé o opiniune. „Femeia, dice Tocqueville, a fundatu Americă (statulu americanu).

...Noi dorim dară ca influința legitimă a femeii în miscarea seculului alu XIX le să fie admisă pe deplin, și să fie admisă pre fatia! Nu i se pôte negă dreptulu de-a ști ceea ce se petrece în giurulu seu, de a ști care dintr'acele sisteme, ce agitēja seculu nostru și desbina opiniunile, va trebui să precumpanesca. Ea este cea d'antăiu institutrice a copilului și candu o-ar întrebă copilulu: ce voru să dica cuvintele, patria și libertate, atunci biétă mama va trebui să răspunda ca Macbeth: Nu e bine de-a vorbi despre acestu lucru!.. Nu! nu! — eschiamă d-lu Pelletan. — Ah, cuventulu libertate, celu mai santu din tota limbă omenesca, trebuie să cada mai antăiu depre buzele mamei pe fruntea copilului și să remana aci în veci sigilatu, subu sarutările ei.

Cu aceste acente patriotice finesce eruditulu Francesu discursulu seu.

Ar fi o indiscrețiune din partea mea a comentă acestu discursu, căci cuprinsulu seu e mai limpede decâtu lumină dilei. Remane deci la dvostre, amabile cetitorie, a medită în ce mesura s'aru pôte aplică cele duse de dlu Eugène Pelletan, la societatea noastră, care nu e asié de înaintata ca ceea franceză. În totu casulu inse trebuie să v'aduceți aminte că și noi avem o patria ce are trebuința de cetățieni demni, trebuie să v'aduceți aminte că și pe fruntea copiiloru dvostre trebuie să cadă cuventulu libertate dintr'ale dvostre buze!

Eu din parte-mi mai repetu înc'odata, că Romanele sunt apte pentru ori-ce!

În urma, dac'asiu ști că nu ve veti fi desgustatu deja de seculu și sterilulu meu condeiu, v'asiu invită să continuăm cu alta ocașiune studiulu nostru comunu despre marea cestiune socială, ce se numesce: emancipatiunea femeii.

I. Lapedatu.

La o ruina.



Usu la Sioimosiu o cetate,
Din vechime s'a aflatu;
Ziduri gróse, turnuri nalte
În ruine s'au sfermatu!
Si-am suitu la ea pe munte,
Meditandu de-alu ei trecutu;
Câti dusimani i-au statu în frunte
Câte lupte a vediutu?

Plinu de lacrimi și 'ntristare
La ruina am cautatu,
Si vediui trecutul mare
Cum acum s'a derimatu!
„Ah! ruina sferimata
Si-astadi blastemi pe romani?
Mai înceta, esti scaldatu
Totu în sange de dusimani!“

Eu suspuiu, și-a mea oftare
Peste munte s'a latitu,
Eculu ei, cu 'nflorare,
În ruini s'o repetitu.
Eu suspinu, căci în vechime.
P'acestu munte minunatu,
Glorios'a romanime,
Mari triumfe și-a portatu!

Si de-a sórtei grea dorere
Ostenitu m'am esediatu,
Dar' spiritu-mi cu placere
Viitoriu mandru a visatu:
„Multe lupte furiose,
Vedu romanii de-a portă,
Si cu 'nvingeri gloriose,
Romanimea de-a 'nnaltia!“

At. Marienescu.

Mari'a Antoinetta.

(O schitia istorică.)

Istoria tempului mai nou, ne face cunoscuti cu două aparinție foarte întresante cari avura tristă sorte a siedo totu pe același tron, de unde apoi aveau să descinda în mormentulu rece, după ce și-au finitu viața, ună pe esiafodu, era cealalta pe gilotina. Aceste două aparinție au fostu două regine, Mari'a Stuart și Mari'a Antoinetta. Cea d'antăiu parasindu tronulu Franciei, și mergendu în patri'a sa, în Scoti'a, avu tragică sorte a cadé victima unui resboiu religiosu; cea de a două parasindu patri'a sa Austri'a, se duse la Franci'a, unde ea era să devina ună din primele victime ale revoluțiunii franceze.

Să-mi fie iertatu ca de astadata să me ocupu numai cu nenorocita fiica a Mariei Teresiei.

După ce Austri'a în resboiulu de șapte ani ce l'a portatu cu Fridericu celu mare, regele

Prusiei, si pierdu-se vechi'a sa gloria si provinci'a Silesi'a, devenise debila si impotentă. Pentru ca sê se p^ota restaurá din nou, ea se vedea constrinsa a cautá unu aliatu puternicu cu a carui ajutoriu sê p^ota pune frontiere poterii cei mari a Prusiei. Printiulu Kaunitz, care totu odata erá si man'a drépta a marei imperatase, dirigiea politic'a esterna a Austriei, care tⁱntiá intr'acolo de a potê induplacá pre Franci'a la o aliantia ofensiva si defensiva cu Austri'a. Acést'a inse nu erá usioru, de órece politic'a traditiunala a Franciei erá in contr'a aspiratiuniloru acestui statu.

In Franci'a pe atunce domniá Ludovicu XV. care devenise copilarosu si betranu. Regimulu lu-portau curtisanele sale dintre cari cea mai renumita pe atunce erá d^omn'a Pompadour. Erá deci naturalu, cá déca cine-va voiá sê isbutésca in caus'a aliantiei, trebuiá mai antâiu sê castige pentru acést'a pe curtisanele regului. La consiliulu printiului Kaunitz, Mari'a Teresi'a nu află a fi degradatoriu, a scrie unei maitresse in caus'a acést'a si a o numí „mon amie.“ Acést'a si-avú sucesulu seu doritu, cá-ci d^omn'a Pompadour se simtia f^orte tare onorata prin gratiós'a amicétia a marei imperatase Mari'a Teresi'a. Din acelu momentu aliantia între Franci'a si Austri'a erá o fapta implinita, si pentru mai mare garantia se decise, ca clironomulu tronului francesu de pe atunce sê ia de sociá pe Mari'a Antoinetta, cea mai frum^osa si cea mai nenorocita fiica a Mariei Teresiei.

Princes'a carea erá abié de cinci-pre-diece ani, la inceputu si-punea t^ota resistinti'a in contra acestui maritagiu politicu. Ea nu voiá sê parasésca scump'a sa patria si iubít'a ei familia. Dara insedaru erá t^ota resistinti'a, cá-ci in fine totusi trebui a sê supune orgoliósei si ambitiósei sale mame. Versandu lacrima amare, si cu o anima plina de presimtirile cele mai funeste, ea parasi Austri'a pentru ca sê se duca in Francia, si sê ocupe unu tron, care deja erá subminat cu deservásire, putredu si incepuse a se clatiná.

Maria Antoinetta, erá de o frumsetia rara, erá princes'a cea mai frum^osa, ce a vediutu vreodata lumin'a sórelui. O femeia, pictoriti'a Vigèe-Lebrum descrie pe regin'a cu urmatóriele cuvinte: „Ea erá inalta, f^orte frumosu crescuta. bratiile ei erau cele mai frum^ose; din t^ote femeile Franciei ea umblá mai frumosu, cu capulu redicatu pe unu grumadiu grecescu. Peliti'a ei erá atátu de diafana, încátu nu primiá neci o umbra.

Cu unu cuventu ea erá nascuta regina. Si acést'a femeia majest^osa, sublima, plina de orgoliu, de ambitiune nobila si de spiritu víu, avuse s^ortea a luá de barbatu prê unu omu ce erá ori si ce alta, nu mai nu unu rege. Crescutu de iesuiti, elu

nu cunoscea níci o aspiratiune nobila si sublima, elu erá omulu celu mai bunu si cetatianulu celu mai pacnicu; erá fericite candu se potea retrage din afacerile statului si de la petrecerile curtii, pentru ca sê p^ota lucrá in atelierulu seu de lacatusiu, unde construá cu ajutoriulu maestrului Gamain lacatele si cuitórele cele mai complicate.

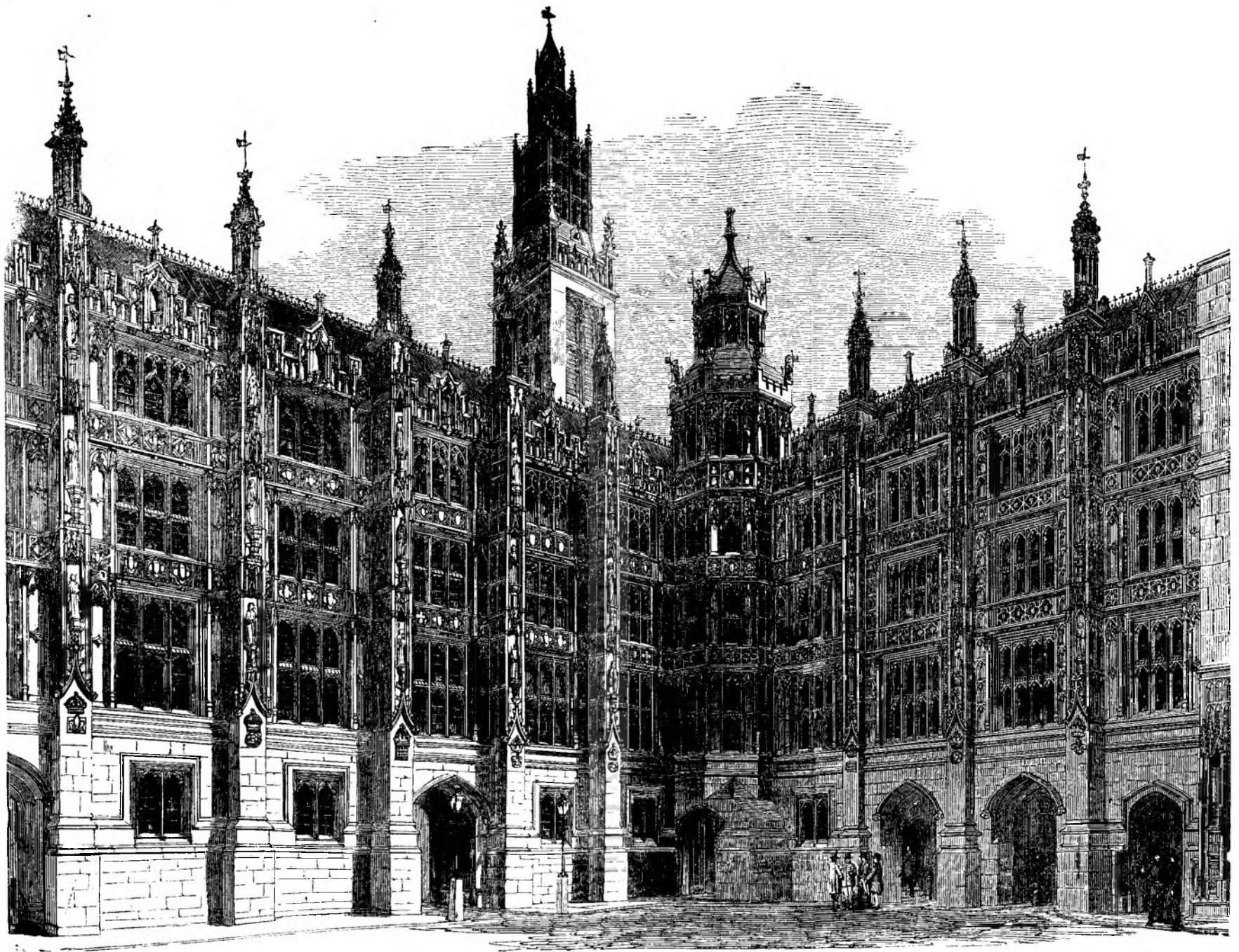
Regin'a se simtiá solitara si nefericita in positiunea ei. Incungiurata de tradatori si intrigante, ea nu avea pe nimenea cui sê se încrédia. Coron'a ce o portá pe capu i erá mai apesatória decátu lantiulu unui sclavu. T^ota viéti'a acestei nobile si frum^ose regine nu a fostu alt'a decátu unu síru lungu de doreri de supliciuri si privatiuni in mediloculu placeriloru si frivolitatile unei curti, in care o megera ca Dubarry dá tonulu. Reputatiunea, fidelitatea, onórea si inocinti'a ei erau batjocorite in acelu tempu alu depravatiunii si alu decanditiei.

In fine erupse lav'a revolutiunii franceze, care nimici tronulu Burboniloru. Regele este depusu, i se face procesu si este condamnatu la m^orte. Nu avemu spaciú a descrie aicea t^ote acele suferintie a le familiei regale, in tempulu prisonului ei in Tempel, pe care ambil'a fiica a Mariei Antoinetta, Mari'a Teresi'a, mai tardiu ducesa de Angoulême, le-a descrisu cu atát'a teneletie in memoarele sale. In 21. ian. 1793, regele Ludovicu alu XVI. fu gilotinat.

Ce-i mai remasese acuma Mariei Antoinetta din t^ote bunurile acestui pamentu, si-prierduse tronulu si acuma pe consórtile ei, i mai remanea o viétiá plina de supliciuri si de suvenirile cele mai triste, ce aru fi fostu crudime f^orte mare déca i-o aru fi lasatu.

Admirámu eroismulu, f^orti'a animei si constantia acestei regine, pe care nu o-au potutu infrange nimica pana la ultim'a ei respirare. Ea desecase paharulu suferintieloru pana la ultim'a picatura, suportá turmentele si privatiunile f^omei a setei, si chiaru a vestminteloru celoru mai utile In fine in 16 optomvre 1793, nóue luni dupa m^ortea barbatului ei o vedemu si pe dins'a urmandu-i cu pasi siguri pe gilotina. Abié de 37 de ani, perulu i este deja albitu si fati'a pline de acele incretítire profunde, ce esprima suferintia si dorere, corpulu inse totusi si-posede elasticitatea sa vechia si maiest^os'a atitudine. Atát'a erá de lipsita de t^ote, încátu in prediu'a mortii sale inchisa fiindu in Concergerie, se vede constrinsa a-si c^ose cu manile sale papuci cu care avea sê se duca la loculu de pierdiare.

Atátu Mari'a Antoinetta, câtu si Maria Stuardu prin m^ortea loru tragica si nemeritata si-au



EDIFICIULU PARLAMENTULUI ENGLISU.

espiatu tóte gresielele, ce le-au avutu. Istori'a astadi au declaratu numele acestoru dóue regine, totu atátu de pure, precum este de stralucitoriu spiritulu loru transfiguratu, si suvenirea loru apeléza la justiti'a, la amorulu si la lacramile de compatimire ale posteritátii, pe care trebue sê-i le oferimu, de órece nu facemu alta decâtu cuitâmu detori'a contemporaniloru loru.

Poesi'a, acést'a musa ce niveléza si transfiguréza chiaru si scleritátile cele mai mari, au cantatu si va mai cantá suferintiele si mórtea acestoru dóue regine nenorocite.

I. G. Baritiu.

Nedei'a.

(D. tina poporala.)

„Nu me insotiesci, frate? — me întrebà unu amicu; -- vina cu mine sê vedemu o datina frumoasa a poporului romanu, Nedei'a, enumai in satulu vecinu, o preumblare buna, si vomu fi acolo.“

Bucurosu — i respunsei — cândemultu doriám sê vedu ast'a petrecere poporala, — inse de nu me insielu, *Nedei'a* nu duréza numai o di, pentru aceea eu asiu fi de parere, sê mai cautâmu pe vr'o câti-va, si sê mergemu pe unu tempu mai îndelungatu, câtu va durá *Nedei'a*.“

Peste o óra amu compusu o societate de siese membri. Nu trebue sê amintescu, câ cantandu si saltandu amu disu adio templei muselor. Tempulu erá placutu, natur'a îmbracata in vestmentulu seu de verdétia. Regiunea incantatória. La resaritu, virfulu Retezatului, la apusu Orasti'a ce e ca o pórtá, ca unu pazitoriu a valei intinse între dóue tiermuri de mare secata. Trebue sê ve spusu câ compani'a nóstra merge la Casteo? — Acést'a vale e binecuventata, câ-ci fructele, mai alesu din astu anu, delatura tóta dubietatea. Inse pe langa buneti'a lui e si bine cultivatu.

Noi amu plecatu la Nedea, asié dar sê lasâmu regiunile la o parte.

Nedei'a cuprinde in sine o insemnetate istorica fórté pretiósá, si dá dovéda viua despre originea nóstra latina, demintiesce pe acei multi scriitori straini, cari se nisuescu a detrage din insemnatatea istorica a poporului romanu, voindu a demonstrá, câ noi nu suntemu stranepotii lui Romulu.

Sê o vedemu pe scurtu!

Dintre tóte datinile romaniloru acést'a datina, petrecere, este mai placuta in giurulu acest'a; câ pana ce ospetiele, nuntiele, jocurile s. a. se facu pentru familie séu si sate singlarice, pana atunci Nedi'a estinde darulu seu petrecatoriu peste tóte satele de prin pregiuru. E unu midilocu de a con-

veni romanii in numeru mai mare. Nu e unulu din membrii familiei care sê nu doréscá a luá parte la Nedeia, betranulu ca tenerulu, fét'a ca feciorulu, dar mai alesu acesti din urma, dóra aru mori sê nu póta merge la Nedeia. Da, toti dorescu a luá parte, inca si strainii. La Nedeia se intelnescu rudele, amicii, inimicii, si amorosii. Rudele între sarutári sincere, amici in voia-buna se bucura, inimicii sê impaca, si amorosii au ocaziune a-si spune dorulu si amorulu.

Mi-saltá anim'a vediendu, câ in ori care parte me uitamu, nu vedeam alt'a decâtu romani îmbracati serbatoresce, mergandu ca si noi — la Nedeia.

Dupa câte-va strofe cantate din „Resunetu“, si câte-va sariture de dantiu, sosiramu la locul doritu.

Inainte de tóte amu mersu la locul de dantiu intr'unu bercu frumosu, langa ap'a Sibisielului. Candu ajunsesemu noi, fetiorii jocau pe întrecute.

Betranii erau asiedati la umbr'a salciloru, betranele formau unu cercu in giurulu jocatoriloru si priviau cu o placere, cu unu ce, ce nu se póte descrie cum fetiorii si fetele loru si-petrecu.

Nu o lacrima de bucuria se scurge pe fati'a loru sbarcita, nu, câ si-aducu aminte si ele de acele dile dulci candu erau tenere si frumóse. Se potea ceti de pe fetiele loru, câtu sunt de voióse, câ adi uita tóte necasurile prin care a trecut in multi ani. O! asié o petrecere, nu va póte arangiá maiestri'a moderna, nu, câ-ci nu póte sê deie fia-caruia atát'a placere si voiosia ca ast'a petrecere simpla, dar plina de dulcétia, de indestulire, de tóte, tóte...

Pucinu am umblatu prin dulcea mea patria, dar marturisescu sinceru, câ nicairu unu am vediutu asié fete, asié romancuitie frumóse ca aici, — póte pe la Sibii aru aflá rivale.

Cum sê ve spunu, cumu sê ve descriu frumseti'a loru? Me simtiu debilu, fara de nu ve indestuliti cu epitétulu „frumóse,“ imaginati-ve o céta de angeri, o cununa de flori, dar nu flori dino flrarie si maiestrite, ci flori de pe campia, viórele din tufisióre si veti avé idea despre ele. — Portulu loru inca le maresce frumseti'a. Perulu loru e negru, ochii patrundiatori, brâulu subtíre, peptulu rotundu si buzele rosie, fati'a rumena sanetósá si cu o pele fina, ca la ori care damicila. Chamesi'a subtíre de bumbacu, maneci largi, la mana trasi prin cretiele cosute cu arniciu. Peptulu acoperitu numai cu camesi'a. Perulu peptenatu asié ca partea dinapoi sê faca o chica grósa aninată pre spate cu pantlica lata in capetu, éra inainte o chica mai mica aninata a supra ochiului si obradiului stangu. Brâulu e încinsu cu unu

brânciru mai multu in colóre rosia; dinainte au caintia de diverse colori, din napoi opregulu.

Cine n'a veditu romanca cu opregu, nu scie ce e portulu frumosu. Opregulu cu colóre rosia, galbena si mai alesu cu fire de auru, atât'a farmecu dâ copilitiei, câtu o preface într'o dina.

Feciorii, — inalti, peptosi si cu o frumsetia rara, pórta palaria tare lata, plina cu flori naturale séu si maiestrite si pene de cocosiu; au cemesia lunga, gulerulu pucinu infromsetiatu cu arniciu, cu manece largi si impistrite; brâulu strinsu într'o curea nu tare lata; cióreci strimti peste cari flustura o camesi'a de bumbacu; pe picióre caltiuni, dar si opince, mai alesu jocatorii vestiti cari au sê sara multu. Toti sunt frumosi si vi-gurosi.

Nedei'a se face de dóue séu si de trei ori într'unu anu, si a nume la Pasci, Rusalii si de multe ori si la Ispasu, in padure séu in locu privatu; se constitutue din feciorii cari facura Ospetiulu fecioriloru. — Ei adeca, in domineci si serbatori jóca totu la unu crismariu, care apoi din recunostintia „Scóte Nedei'a," va sê dîca, arangiaza Nedei'a, spune loculu unde sê se tiena, se ingri-gesce de lautari, mancâri si beuturi, si anuncia ast'a in satele vecine, le invita pe diu'a anumita.

In diu'a d'antâiu si-petrecu numai feciorii, in a dóu'a toti, si in a trei'a „incâlce nedei'a."

Nedeia se incâlce in modulu urmatoriu: cam pe la patru óre — a trei'a di — dupa amédi, fiacare fecioru si-cauta parechia, — de comunu cei ce se iubescu jóca atunci la olalta — si luandu-o de mana, se baga in cerculu de jocu, care e sub conducerea Vataului. Vataulu este acela, care e conducatoriulu a câti va feciori, carui'a i sunt ascultatori cu totii. Celu pucinu trei-dieci de parchi trebue sê fia la incâlcitu. — La semnulu datu de vatavu se punu in ordine si tiganii incepu. — Inainte de tóte facu unu cercu — fiacare a mana cu parchi'a sa, — apoi se intoreu odata. De la istetîmea vataului atârna, ca acestu jocu sê delecteze publiculu ce privesce cu multa placere. Suntu multe figure frumóse in acestu jocu ce sémena cu „hor'a" din „tiéra."

In fine vataulu face unu semnu. Chiuiturele incéta si numai music'a trégana aerulu. La alu doile semnu, lantiulu se rumpe formandu-se unu semicercu, si apoi cu toti in pasi linisciti fara nici unu sgomotu mergu dupa vatavu cum aru voi sê prinda pe cine-va. — Acestu lantiu, séu mai bine semicununa de teneretia, se nisiusce a incungiurá, unu arbore, séu a glóta de ómeni ce sunt asiediatu pre iérba. Dupa ce l'a incungiuratu se face disordine si fiacare merge sê puna man'a pre

objectulu séu ori ce a incungiuratu, facandu sgotu mare. — La semnulu datu de vatavu éra se face silentiu si fetele se dau la o parte, feciorii in alta. — Fetele o tulescu la fuga, feciorii dupa ele. Fiacare si-prinde parchi'a si o silesce sê-i tréca pe subsuori. Fininduse „incâlcirea" éra se apuca si jóca, inse de aci inainte cei mai multi parasescu loculu de-jocatu. — Dupa ce feciorii suntu éra si singuri, se consulta despre „ospetiulu fecioriloru," alegu membrii arangiatori si vatavulu.

Nu ne-amu potutu mirá indestulu cum feciorii ascultau de vatavulu loru, de care aveau mai multu respectu decâtu de pazitorii disciplinei. — Frumósele copile fericite au parasitu loculu de petrecere, câ-ci ele fura in bratiile amantiloru loru. Betranii cu indestulire mersera a casa, câ-ci uitara multe necasuri. Nedei'a are si acelu folosu, câ intelhindu-se romanii in numeru mai mare, fiacare asié se pórta ca sê fia spre laud'a satului seu. Fetele se imbraca in vesmintele facute de dinsele. Si ce e mai interesantu e chiuirea prin care si-esprima feciorii parerile loru despre fete. Chiuiturile nu suntu altu ceva, decâtu posesióre scurte, séu si epigrame — firesce compuse de feciorei si mai totu de una ócasiunale, dar fórte frumóse. Feciorulu romanu nici nu ar poté jocá deca n'ar chiui.

Cu anima doiosa — si invidiandu sórtea fericitoru, me rentornai éra la Orastia ducandu cu mine o suvenire placuta.

Fr. Longinu.

S Cătra mam'a mea.

Sê me plangu, o Dómne, câ su nefericita,
Candu dorerea vine cu alu seu veninu?
Nu, ah nu m'oiu plange, mam'a mea iubita
Cu a sa iubire ciunta-alu meu suspinu.

Fruntea-mi obosita, trista de s'alina
Pre a sale bratie, norii ei disparu,
Visulu fericirii cu o síópta lina
Mi-alunga chinulu, chinulu multu amaru.

Angerulu vietiei, mama adorata,
Pan' ce-a ta iubire, darulu meu cerescu,
Va petrece 'ngiuru-mi, nu, io neci odata
Nu voi plange, draga, n'am sê me caiescu.

Ceriulu fia negru, lumea'ntunecata,
Valuri de dorere arda'n sinulu meu:
Nóptea si dorerea piere farmecata
De a ta privire, ca d'unu Prometeu.

Fii ferice, mama, si'n a ta viétia
N'am sê blastemu sórtea n'am sê mai suspinu;
Si a mele díle pline de dulcétia
Voru fi dragi, senine si fara suspinu.

Elen'a Novacu.

SALONUL.

Conversare cu cetitoriele.

— Genov'a 24 aprile 1869. —

(Anutempulu floriloru si alu amorului. — Misiunea noastră. — Garibaldi. Genov'a. — Mazzini. — O amica vechia si sincera. — O preumblare pe mare. — Camesi'a rosia. — Unu sonetu alui Petrarca. — Pifferii. — Aspiratiunile femeiloru. — Sceptruloru.)

Câtu e de incantatória primavér'a — anutempulu floriloru si alu amorului! Cine nu iubesc florile, cine nu adóra pre acelu dieu chiamatu de câtra strabunii nostrii Amor!? Tóte si toti iubimu. Amorul e eternu june, din ast'a causa Romanii lu-representau ca pre unu copilu blondu si dragalasiu. Iubimu continuu. Adorâmu la 20 de ani, la etate de 40 iubimu — pana la mormentu. Ast'a e misiunea noastră.

Primavér'a cu deliciile sale mi-desteptá dorulu de caletoria. Doriám sê vedu insul'a Caprerea — asilulu „eroului celoru dóue lumi“. Garibaldi e cea mai mare figura istorica din tempurile nóstre. Lu-iubesc, lu-stimu si admiru atâtu pentru eroicele si legendariile sale fapte, câtu si pentru sublimitatea spiritului si noblet'i'a animei. Asta di elu e antâiulu cetatianu si democratulu alu lumei. Déca modesti'a, desintersulu si virtutea — asti scumpi si rari margaritari — affara unde-va unu asilu, acel'a e de securu cas'a lui Garibaldi.

Insotítu de unulu din amincií marelui generalu plecai câtra Genov'a, de unde aveam sê me imbarcu pentru Caprera. In 22. l. c. am ajunsu in poetic'a patria a lui Cristoforu Columbu, a lui Orsini, si a lui Mazzini — celebrulu republicanu si apostolu alu ideii. Cetatea erá in ferebere. Trupe de ostasi erau postate langa palatiulu cetatii si in piatie. Se temeá eruperea unei revolutiuni. Polit'i'a descoperise firulu unei conspiratiuni maziniane, alu careia scopu erá „resturnarea monarchiei, si prochiamera Republicei? — Ací Mazzini e adoratu. Mormentulu mamei sale e grigitu ca unu altariu, si acoperitu pururea cu celea mai frumóse flori. — Italianii sciu stimá si venerá pre barbatii loru cei mari. Mazzini de altminte ca esilatu si proscrisu petrece in Lugano — cetate in Elveti'a. Influssi'a lui e mare, partit'a numerosa, perseveranti'a si amorulu câtra republica sublime.

In 23. eram sê plecu câtra Caprera, dar cu parere de reu, cu dorere am trebuit sê renunciu. Marea erá agitata, amicul meu se bolnavi greu, finantiile mele stau mai reu decâtu ale Austriei. Am o amica vechia, carea me lipsesc de multe placeri, totu-si nu o potu urí. Nu o iubesc, pentru câ me tortura pré adese ori, dar mi-place sê o vedu in cas'a mea, sunt mándru potendu-i stringe man'a. Am crescutu impreuna cu ea. Odinióra o iubiám. Atunci am cantat'o in limb'a armoniei. Mi-ar' paré reu candu mi-ar dice adio pentru totu-de-una. Ca si cumu ar presimti, câ nu o voiu abandoná nici odata, ea se stringe totu mai tare pre lángha mine. N'are alta virtute de câtu aceea a sinceritáti, — éca pentru ce mi-place. Sciti cumu se numesc? „Seracia.“

Cerulu suridea amorosu, marea dormiá in patu i móle, eu intrai intr'o barca ca sê me preambu pe de-a supra celui mai perfidu elementu. Barcarolulu meu erá unulu din voluntarii lui Garibaldi. Abié ne departa-

ramu de malu, si elu incepú a cantá — cu unu focu si cu o esaltatiune ce nu se póte descrie — acelu celebru versu alu garibaldiniloru intitulatu :

„Camiscia rossa“ — Camesi'a rosia. Insufletirea lui atinse culmea. Versulu termina cu urmatori'a strofa :

„Camicia rossa, camicia indama
Sempre repetero o Morte o Roma.
E ripetiamo assai priú forte:
Viva Garibaldi, o Roma o Morte!“

Dintre variele cantece ce le intonase bravulu meu barcarolu ve impartesiescu unu sonetu de-alui Petrarca. E acela in care marele poetu se plange dîcandu, câ e agítatu pururea, de óre ce Laur'a lu-póte face sê móra si sê renasca in totu minutulu. Éca-lu :

„Candu ceriulu si pamentulu, candu Marea inca tace,
Si paseri si-animale prin somnu s'au imblanditu,
Candu nóptea 'ngiuru conduce caruti-i inffloritu
Si marea fara unde in patu-i móle zace :

Eu eugetu, plangu atunce, si cine me omóra
Eternu stá inainte-mi — pedepsa de placeri,
O lupta mi-e véti'a de-amaru si de doreri,
Si-atunci gustu numai pace candu gandu-mi la ea sbóra.

Dintr'o fantana via si chiara isvoresce
Si dulcele si-amarulu cu care adi mē pascu
O mana me renasce, totu ea m'a vindecatu.

Martiriu-mi la maluri fiindu câ nu sosesc
De mii de ori pe diua eu moriu si me renascu.
De dulcea mea salute — asié-su de departatu ?

Abié parasii barc'a si nisce tonuri cunoscute mi-atrasera atentiunea. Cand cineva ratacesce departe de patri'a sa, celu mai neinsemnatu accidentu ce-i reamintesc Mosi'a parintiesca lu-emotionéza si misca — de multe ori pana la lacrimi. Erau trei pastori séu „Pifferi“ cumu-i numescu italianii. Unulu cantá din flueriu, doi jocau unu feliu de calusiaru. M'am simtitu straportatu ca prin fermecu in muntii frumosei si nefericitei Transilvanie. Adeverat'a patria a piferiloru e tienutulu Romei si Calabri'a. Intru nimicu diferescu de pastorii nostri. Au acelea-si jocuri, acelea-si vestiminte — acelea-si datine. Sórtea loru e egala. Ambii sunt nefericiti.

Inainte d'-ami luá concediu permiteti-mi pucine cuvinte a supra femeii. — Femei'a voesc sê fia libera ca si barbatulu, pretinde drepturi politice ca si dinsulu. Dorescu si eu sê fia libera, voiescu sê fia sor'a, é' nu sclav'a barbatului. Dar' sunt in contra dreptariloru politice, asié cum le esplica unii fantastici. Nu me voiu invoí nici odata ca femeia sê devina avocatulu, mediculu, deputatulu, ostasiu. O astfeliu de femeia ar' fi unu monstu. De aceea dorescu ca ea in locu de a pretinde drepturi politice, mai bine se aspire la sceptrul gratiei placerii si pietáti. Vêrg'a amorului si a gratiei in man'a unei femei e vérg'a fermecatorei Circe. Ce nu póte face o femeia frumosa si nobila? Ce minuni

nu produce o lacrimă în ochiul unei femei ce iubesc și e amată? Eca domni'a, sceptrul și drepturile femeii.

S'apropia ór'a plecării. Adio pana la revedere! Serbatori fericite!

I. C. Drăgescu.

CE E NOU?

** (*Diet'a Ungariei*) în zilele trecute s'a ocupat în secțiuni cu verificarea deputatilor. Între celelalte alegerea dlui Papp Zsiga asfădere s'a înșiratu între acele, a supra carora va avé sê decida comisiunea judecătorească aleasă din sinul dietei. Aceste comisiuni s'au și alesu în zilele ultime. Deputatul de la Făgăraș, Benedek Gyula, fu verificat. Totu în septemana trecută se alesera și presiedintii și notarii. Presiedinte se alesu Paulu Somsich, vice-presiedinti Gajzágó și Bitto, între cei șase notari se alesu și deputatul român dl Petru Mihali.

** (*Deputatii romani*) se întrunira de două ori într'un'a conferința amicală, pentru a continuă opul începutu în sesiunea trecută. Precum aflăm din „Federatiune“ în cursul consultării se ivira trei pareri principale. După ce se recunoscu de toti necesitatea unui clubu alu deputatilor romani, unii voiau ca acestu clubu sê fia alu deputatilor de partia natală nedependente și solidaria între toate cestiunile. Alții doriau, ca clubulu sê fia compus numai din deputatii romani, cari sê nu participe la alte cluburi, era solidaritatea sê se neceseze prin un'a comisiune într'unu programu desbatutu și staveritu prin majoritatea voturilor. În fine unii pretindeau, ca solidaritatea sê se estinda numai la cestiunea de natiunalitate și a uniunii Transilvaniei cu Ungaria. În a două conferința dl Hodosiu fece unu felu de programa. Deputatii Mihali și Iurc'a dechiarara indata, că nu potu participa și parasira adunarea, asemenea făcu și deputatul Iosifu Popu, dimpreună cu dl Mironu Romanu. Membrii rămasi dechiarara a primii solidaritatea și în semn de constatare se subscrisera. Membrii carii au semnatu sunt: Lazaru Jonescu, Iosifu Hodosiu, Alesandru Romanu, Antoniu Mocioni, Ioanu Cucu, Georgiu Mocioni, Sigismundu Popoviciu, Sigismundu Borlea, Vincentiu Babesiu, Alesandru Mocioni. Deputatii Gruescu și Bateanu nu prezentara înca literale credențiale, Bogdanu a plecatu cu concediu, Ioanoviciu nu mai vré sê scia nimica de conferința romanesce.

** (*Numiri în funcțiuni.*) Se vorbesce, că presiedintii și vice-presiedintii de la curi'a regéscă aru fi denumiti, ma chiar și septemvirii. Asié se dăce, că dl L. Vas. Popu este numitu vice-presiedinte la curtea de casatiune, cavalerii Alduleanu și Puscariu de septemviru, era dl septemviru Simeonu Popoviciu ar fi pus la pensiune. Se mai vorbesce, că dl Vladu ar fi în combinatiune pentru demnitatea de capitanu supremu alu cetății de piétra.

** (*Inmormentarea lui Stirbeiu*) s'a facutu la București cu cea mai mare pompa arangiata de însuși guvernulu. Cociugulu era încungiuratu de vechi amici barbati de frunte ai repausatului.

** (*Necrologu.*) Mórtea cruda rapí érasu o flóre teneră din cunun'a junimei noastre. Dsiór'a Ecatarin'a Gurbanu, fic'a dlui preotu Ioanu Gurbanu din Buteni a repausatu la 17 aprilu în etate de 18 ani. Inmormentarea repausatei s'a facutu în 19 apr. de către dl

protopopu Andreiu Machi, însoțitu de șase preoti și o multime de poporu. Fia-i tierin'a usióra!

** (*Maialu românesc.*) Tenerimea română din Pest'a va arangiá la 14 mai unu maialu într'unu locu romanticu alu muntilor Budei.

** (*Din Oradea-mare*) priminu scirea, că societatea de lectură a junimei române de acolo va tiené înca în lun'a venitoră o ședința publică. Suntemu convinsi, că toti aceia carii au participatu la ședința de anu, voru primii cu bucuria acest'a înștiințare.

** (*Adamu Mitzkievicz.*) Osemintele acestui renumitu poetu polon și acuma zăcu în cîntirimulu Père Lachaise de la Parisu. Nu de multu diariile polonese au provocatu pe conaționali lor, ca sê transpórte aceste oseminte scumpe în patri'a lor. Acest'a provocatiune a gasitu resunetu în Galicia și judetiulu Sandec a otaritu sê recurga la locurile mai înalte, pentru a concede, ca poetulu repausatu sê se îngrope în Cracovia.

** (*Unu barbatu ca gain'a bêta.*) Ni se spune că cu ocaziunea alegerii dlui Ales. Mocioni de ablegatu în Logosiu, femeile române desvoltau asfădere multu zel, mai multe portau cocarde pe pepturile lor grătose. Strainilor nu li veniá la șocotela amesteculu domnelor noastre, deci se cugetau cum se le îndeparteze deci și-luara calea la batjocure și insulte. O astfelu de proditura de strainu se aruncá la dómna L., o insultă cu cuvintele îndatinat la ómenii prosti, și-i rupse cocard'a de pre peptu. Dómna se întorse către neomenosulu insultatoriu cu provocarea: insuti se radici cocard'a și se mi-o puni pre peptu! — Inse insultatoriulu continuă imbalatiunile sale. Atunci dómna, avendu două mani fine cari înca numai cu gingasia sciau sê atinga lucrurile, și le invertosiá delocu și-i sterse insultatoriulu două palme de se întorse casí o gain'a bêta. Abié și-vini în ori, și dómna în provocă de nou: radica cocard'a și insuti se mi-o puni pre peptu de unde ai luat'o! — Bietulu omu temendu-se, nu cumva la palm'a a trei'a se i sara creții din capu, radica cocard'a. și cu multa plecatune o afise însuși la peptariulu dómnei, precum i s'a poruncitu. (Alb.)

Literatura și arte.

** (*Dlu Stefanu Velescu.*) artistu alu teatrului din București și fostu elevu alu renumitulu Regnier de la comedi'a franceză și alu conservatoriulu imperialu din Parisu, rentornandu-se în patri'a sa, a debutatu pentru prim'a-óra la București în 10/22 aprilu în dram'a „Supliculu unei femei.“ Primirea fu cordială. Totu cu acest'a ocaziune a debutatu pe scen'a de la București prim'a noastră dramatișta, dn'a R. Stavrescu.

** (*Traianu.*) În fine a aparutu la frații nostri de dincolo unu diariu, care într'u toate e la înaltimea misiunii sale. Intielegemu diariulu „Traianu.“ aparatu de curendu la București, și care va iesi regulatu de trei ori într'o septemana. Numele redactorulu nu e semnatu pe diariu, dar pe baza unei scrisori particulare potemu sê spunemu, că acel'a e celebrulu nostru barbatu de litere dl B. P. Hajdeu, ceea ce se și cunoșce numai decătu și din ingeniositatea și elegantia stitului, ce caracteriséza acestu diariu. Gratulăm redacțiunii, că a deschisu colonele diariulu și pentru lucrări literare originale. Pan'acuma diariile politice din Roman'a desconsiderau literatur'a natiunală și artele frumoșe, și nu li consacrau nici unu locioru în coló-

nele lor. Diuariulu „Traianu“ este celu d'antâiu în Romani'a, care pórta cu demnitate pe fruntea sa numirea de „politicu si literariu.“ I dorimú dara din tóta anim'a succesu bunu, si lu-recomandâmu atentiunii on. cetitori, cu atâtu mai vertosu, câ-ci noulu diuariu promite a se ocupá multu de cestiunea romaniloru de dincoá de Carpati. În câtu pentru observatiunea sarcastica a supra recensiumi unui colaboratoru alu nostru, facuta despre comedi'a dlui Sionu, lasâmu sê respundia respectivulu, de cumva dinsulu va aflá de necesariu a face acést'a.

* * (*Colectiune de melodii natiunale romane.*) Din candu in candu mai multe dintre onorab. nóstre prenumerante ne-au întrebátu, déca cunóscemu nesce piese musicale romanesce. Anunciâmu dara cu placere, câ in editur'a dloru Socecu et Comp. la Bucuresci o esitu o „colectiune de melodii natiunale romanesce,“ arangiate pentru pianoforte si cantare de Flechtenmacher, continendu 11 din cele mai frumóse cantace romane si unu marsiu natiunalu. Pretiulu unei brosiure 5 lei noi.

Din strainetate.

‡ (*Princes'a Kozlovsky.*) Este constatatu, câ multe dintre femei au unu spiritú puternicu, care le ajutá în nenorociri. Cetimú, câ princes'a Kozlovsky din Moscovi'a în urmarea confiscârii bunuriloru parintelui seu a ajunsu la sapa de lemnu. Amicii tatalui seu indata au conferitu o suma frumósa, din care princíulu si fét'a sê aibe unu venitu de trei sute de ruble pe anu. Inse nobil'a princesa a refusatu, dîcându, câ si-va cautá ea pana de tóte dilele. — A deschisu o pravalia de sugári, unde are atát'a venitu, câtu sê se póta sustiené cu tatalu seu. O asié femeia merita a fi insemnata în cartea dameloru de onóre!

‡ (*Necasulu unui novelistu.*) Diuarele francase scriu, câ Jules Janin pe tempulu seu novelistu placutu, éra mai tardú invinsu de critic'a unui Ysabeau criticu bunu, a primitu o epistola de la ministrulu de finance din Belgi'a, în care ministrulu cere iertare de la dinsulu pentru câ a duclatu în loculu lui. — Lucrulu s'a întemplantu asié. — Jules Janin a scrisu mai multe novele, dintre cari unele fura criticate fôrte aspru de câtra Ysabeau. Bietulu novelistu se catraní tare, inse nu a avutu ocaziune sê-lu chiamié la unu duelu, póte numai asié, déca s'ar fi espusu la risulu lumei. A tacutu dara si asteptá ocaziune. — S'a intemplantu, câ Ysabeau a criticatu pies'a unui teneru, — si critic'a a fostu cam aspra, éra tenerulu infocatu, l'a chiamatu la duelu. Jules Janin nu a sciutu nimicu pana mai tardú; candu inse a cercatu dupa tenerulu acél'a, nu l'a mai aflatu. — Tenerulu s'a lasatu de a mai scrie piese, si in anii trecuti a ajunsu ministru de finance în Belgi'a. — „Acél'a e unu spiritú mare — dîse Jules Janin cand cetí epistola mistrului — de me duclam cu nu remaneam totu diuaristu

‡ (*Unu mecenatu.*) Cetimú într'unu diuariu din New-York urmatoriele. — Presiedintele stateloru unite Grant, în lun'a trecuta a denumitu pe Stewart negociatoriu în New-York ministru de finance. Inse Stewart, dupa o lege mai vechia, nu a potutu primí scaunulu ministerialu, a trebuitu sê abdica. Cu tóte aceste planulu seu nu si l'a inschimbátu; o parte mare din averea sa a sacrificat'o pentru binele comunu. Acestu

sacrificiu e rarú în felulu seu. Pentru de a edificá o casa mare spre ajutorarea femeiloru sarace a donatu trei milione de dolari. Acestu edificiu va servi femeiloru lucratorie si mai serace cu o desdaunare bagatela, provediutu cu tóte cele trebuintóse. Asemenea a donatu trei milione de dolari totu pentru edificarea unui colegiu pentru barbati lucratori. — Stewart avendu în vedere, câ femeile sunt mai diliginte, va nisuí ca mai antâiu edificiulu femeiloru sê fia gata, apoi a barbatoru. Planulu e facutu. Va constá din siese sute de chilii, mai multe scâldi, bibliotheca, sala de conversatiune si de cetitu. Se vorbesce, câ peste diumetate de anu séu póte si mai curundu va fi gata. — Tóta lumea inaintédia, numai noi pare câ totu stâmu.

‡ (*Svatu bunu.*) În Londr'a acuma nu se vorbesce despre alt'a, de câtu despre inoratiune. Si au dreptu, câ-ci inoratiunea, séu mai în generalu, casatori'a, e unu pasiu fôrte seriosu si cu multe pedece pana se póte indemplini. — Unu evreu fôrte avutu voiesce sê ia de socia o crescina frumósa, dar seraca; inse tatalu seu nu se invoiesce de locu, si la unu casu candu fiulu seu nu ar ascultá mandatulu parintelui, e gata a-lu eschide din tóte. — Tenerulu evreu e mahnitú câ nu mai suntu în valore legile demultu, câ-ci în întielesulu acelor'a unu parinte în casu ca si acést'a, nu are dreptu de a eschide pre fiulu seu. Pe acele tempuri, cand aceste legi erau în valóre, în Londr'a traia unu evreu betranu Boasde Paba, care a eschisu pre fiulu seu pentru aceea, câ a luatú de socia o crestina, inse legea nu a primitu ast'a eschidere. — Fiulu a rogatu pe tatalu-seu sê-si retraga cuventulu, câ la din contra se va botezá. Acést'a dechiaratiune si mai tare a mahnitú pe betranulu evreu, deci alergá la unu avocatú, sê-i céra svatu. „Bucurosú ti-dau svatu — respunse renumitulú avocatú Fielding Henry — si nici nu poftescu multu. Déca vei urmá acelu svatu, eu te asigurédiu, câ poti eschide pe fiulu teu atunci cand vei voi.“ „E bine, si ce poftesci pentru svatulu acél'a, sum gata a-mi dá diumetate din avere, numai ca sê-mi potú resbuná a supra nevrednicului fiu.“ — Bine vei si face — dîse avocatulu. Svatu'u meu costa numai dóue-dieci de guiné.“ „Si esti siguru dlu meu — întrebá evreulu betranu, — câ svatulu dtale mi-va stemperá mani'a? „Ti-juu!“ Betranulu banchieru scóse sum'a poftitá, si o predece avocatului, care frumosielu i-a pusú în locu bunu. „Svatulu meu — dîse avocatulu e: ca sê-ti poti eschide fiulu e numai unu mediulocu, ca adeca sê te crestinesci! Ca crestinu vei poté face acést'a.“

‡ (*Hotia complesanta.*) Lumea civilisata nu e seraca nici în hoti complesanti În Berlinu unu diragatoriu reintorcându-se de la cancelaria a vediutu, câ este jefuitu. Indata a facutu întrebare în tóte partile. Tóte fura în dar. În diu'a urmatória aflá o scrisóre ce suná asié: „Diu meu!! Am folositu ocaziunea, scîndu câ nu esti a casa si ti-am dusu unele obiecte pretióse. Mi-a parutu tare reu, câ nu am aflatu si bani, de am fostu silita a me impovorá cu mai multe. Pe langa tóte aceste nu am voitu a me departá de la cas'a dtale, fara ca sê-ti lasu vre-o suveniru. Iérta-me, dlu meu pentru incomodare, câ-ci te asigurédiu câ de nu me vei persecutá, ti-voiu pastrá suvenirile. Cu aceste remanu alu dnitale stimatória amica Adeline.“

‡ (*Lucratorii si Thiers.*) Într'o dí — eneréza Guizot — unu numeru mare de lucratori grabiau câtra strad'a St. Georgie la cas'a renumitului istoricu Thiers, si pretindeau ca sê li fia permisú a intrá la dinsulu.

„Domnule Thiers! — începù unulu dintre ei — dtale nu-ti placu ómenii cei de clas'a mai de josu, sê ne ierti, si noi ne tînemu de clas'a acelor'a. si vedi totusi votâmu pentru dta!“ Apoi pasî altulu nainte luandu cuventulu: „Dta aperi poterea lumésca, si noi te urimu din sufletu, dar pentru aceea ti-dâmu votulu dtale.“ Alu treile continuâ: „Dta esti inimiculu concurentiei si a vamei libere, dar noi nu; dta uresci socialismulu, noi inse iubimu chiar aceea ce uresci dta, si cu tóte aceste poti contá pe increderea nóstra!“ Thiers stá uimitu scuturandu si capulu si facandu din umeri. La finitu se adresá câtra oratori, rogandu-i sê-i dea desluciri, câ-ci dinsulu nu-a intielesu nimicu. „Pentru aceea ne alipimu asié tare de dta — strigara mai multi — câ dta esti singurulu omu, care poti efeptuî caderea imperației!“

Felurite.

‡ (*Edificiulu parlamentului englesu.*) Englesii poporulu celu mai practiculu de pe fati'a pamentului, nu punu pretiu mare pe lucsu ai alte desiértatiuni esterióre. Dinsii edifica orasiiele loru, provediute cu o multîme de fabrice, dupa sistem'a cea mai simpla. Astfelu Londra orasiulu celu mai mare alu Europei, in câtu, privesce frumseti'a artistica, nu póte emulá cu Parisulu. De unu tempu incóce inse si in Londra s'a facutu multe edificie dupa gustulu celu mai esteticu. Ilustratiunea nóstra din nrulu presinte infatisiéza unulu din aceste edificie pompóse, grandiosulu palatu alu parlamentului englesu, construitu dupa stilulu goticulu. Acestu edificiu imosantu, in câtu privesce elegant'i'a si artea, pucine rivale are pe continentulu intregu. E edificatu chiar in acelu locu, unde a statu si a arsu Old Royal Palace of Westminster, pe unu teritoriu de optu acres. (unu acres face 4840 mile „yard“-e patrate, unu yard trei urme). S'a edificatu de ingeniosulu Charles Barry. Fundamentulu s'a pusu in 27 aprilu 1840. Din afara e provediutu cu patru fruntarie, dintre cari celu de câtra resaritu e in partea de câtra Tems'a, si acést'a parte e mai interesanta. — Grandiósele faciade de o inaltime de nóue sute de urme sunt impartîte in cinci parti, si infrumsetiate cu insemnele fostiloru domnitori, încependu de la Vihelmu cuceritoriulu. E provediutu cu trei turnuri principali: „Tower-Victoria“ de 420 urme de inaltu, cu 11 etagiuri. Aice sunt depuse scrisorile statului, ce se trasportá in susu si in josu prin masîne de vapore, totu aice se pastredia stindardulu natiunálu in lungime de 60 urme si in latîme de 45. urme. Acestu stindardu numai la festivitâti mari se scóte in susu pe o ruda de feru de 110 urme innalta si de 360 cente in greutate. — „Tower Central“ ce cuprinde in sine sal'a cea in optu unghiuri. Tower Clock (turnulu de clopotu) infrumsetiatu artificiosu, — de 320 urme innaltu. — Royal entrance séu intrarea regésca este la pórt'a Tower-Victoria. Aice in drépt'a e indata Rebing-room (depositu de vestimta a reginei). De aici vine House of Peers — (cas'a Peeriloru) cu unu lucsu straordinariu. In asta sala este tronulu reginei, si chiar in medilocu, saculu cu lana, pe care siede cancelariulu: Numai in 15 apr. 1847 s'a deschisu ast'a sala stralucita. The house of, commons cas'a deputatiloru inca e spatíosa, dar nu atâtu de lucsósa. Spre média-

nópte — in cas'a deputatiloru — se inaltia tribun'a, apoi in drépt'a si in stang'a galeri'a diurnalistiloru si a strainiloru. Acestu edificiu grandiosu a constatu peste dóue milióne de sterlinge (unu sterling — diece florini.)

‡ (*Credi, nu credi?*) In Bromberg la unu botezu se escá urmatoriulu dialogu intre preotu si nanasiu! Preotulu: Credi in Domnedieu? — Nanasiulu: CREDU! — Preotulu: Credi in Fiulu? — Nan. — CREDU! — Preotulu: Credi in spiritulu santu? Nan. — Si in acél'a credu! Preotulu: Credi si in draculu — intrebá preotulu dupa o pauza scurta. Bietulu nanasiu nu sciù ce se respunda cu graba, in urma cu o resolutiune dise: „In acél'a nu credu!“ Preotulu la acestu respunsu voi sê se duca. „Déca nu credi in draculu, atunci nu ti potu botezá prunculu. — Asié dara respunse manasiulu — nu-mi pasa credu si in elu.

‡ (*Capriciele ómeniloru mari.*) Fia-care omu si-are capritiurile sale, dar mai alesu artistii, si poetii fara esepitiune au capricie, care de care mai curióse. — Auber numai calare si in Parisu a sciutu concipiá; sê fi fostu in ori ce locu placutu, romanticu si-perdea inspiratiunea. — Adam atunci s'a aflatu mai bine, candu dormiá cu pisicele de casa, o pisica de casa pretiuiá mai multu de câtu cea mai frumósa regiune a Elvetiei. Nici pe Donizeti nu-lu farmecá frumseti'a naturei, cand a celetoritu prin Elveti'a si Itali'a totu dormiá. — Bimmarosa cand voiá sê scrie ceva, chiamá toti amicii sei la sine. — Lui Sachini nu-i placea silentiulu, elu atunci lucrá mai bine si mai cu placere, candu pisicele sariau de pe o mana pe alt'a. — Sarti numai in casa nemobilata si de diumetate intunecata lucrá mai multu, asemene si — Spontini. — Mayerbeer atunci erá inspiratu, candu vedea vijelia si tempu grozavu. Haydn siediendu intr'unu scaunu móle priviá la ceriu. Gluck atunci se simtiá mai bine candu sórele ardea mai ferbinte; i placea vinulu de Champagne si candu scriá, gesticulá ca unu artistu Haendel mergea in cintirimu si acolo lucrá mai cu placere la umbr'a salceloru triste. — Pe Mozart lu-inspirau opurile lui Homer, Dante si Petrarea. Verdi — candu scrie opere — in pauza cetesce pe Shakspeare, V. Hugo, Ossian. — Rossini asemenea ca Cimmarota numai in sgomotu si dupa petrecere lucrá. — Despre Schiller se dice, câ i mai placea mirosulu merulni putredu decâtu a floriloru. Pe cand a scrisu tragedi'a sa „Mari'a Stuart servitorii lui erau imbracati in doliu. — Goethe numai asié erá inspiratu déca inaintea lui avea statue. — Jean Paulu si-a compusu opurile sale preumblandu-se si bendu la bere. Henricu Kleist lucrá fórte intaritatu, incâtu ru-lu poteai cunósce. Lord Byron candu lucrá, punea pe mésa totu capatîne de ómeni morti. Candu compunea poesiele cele mai tragice erumpea in hohote. — Pe més'a lui Dumas betr. e disordinea cea mai mare; nici sgomotulu caniloru ce umbla prin casa, nici gainele s. c, l. nu lu-confunda. Lamartine si a compusu opurile sale in diori de diua langa focu.

‡ (*Fecióra betrana.*) Ni-e téma a reproduce acéste síre din unu diuraru francesu, si inainte de tóte dechiarâmu, câ nu voimu a parasí calea cuviintiei, nici a atînge cord'a cea mai delicata a damelor. Nu! — „Dsiór'a Reine de St. Bern — dice unu dinariu de Paris — nu mai e! Amintit'a domnisióra nu a repausatu in anii primaverii sale. S'a nascutu la anulu 1767 in St. Brienne — prin urmare fu cam de 102 ani. Si-trage originea de la o familia vechia nobila. Apostolulu Bre-

tagne-i si Bertrand de St. Pern inca sunt din ast'a familia. — Unu paunu albu ce infrumsetiá sieriulu ei, facea cunoscutu lunei, cá acolo e inchisa cea mai betrana fetióra.

‡ (Concursu de insoratiune.) „Insoratiunea si spendiurarea se decida prin sórte,“ asié dîce unu scriitoriu englesu. Si óre sê fia adevèru, — me intrebam odata. Dupa o discussiune monotóna m'am convinsu indeplinu, cá este adevèratu. Eu am filosofatu cam asié: de óre ce Dnedieu a creatu pe Adamu si pe Ev'a pentru aceea, ca si posteritatea sê aiba ce sê scrie, cu ce sê delectedie publiculu — éra eu simfîndu-me aptu de a poté figurá in atare piesa, de nu comica, celu pucinu seriósá — me resolvediu si eu sê me insoru. — Abié me resolvai la giganticulu pasiu, indata me impresorara mîi si mîi de cugete si planuri. Vinu dara cu graba a insciintiá pe onorab. publicu frumosu cá din ór'a acést'a sum de capetatu. Mi am propusu, ca pe fiitóri'a mea socia o voi urmarí pe josu, in in calesa, in frigu, in caldura, diu'a si nóptea pe tóte carárele vietiei, fia lunecóse fia spinóse, tiepiese, chiaru si in labirintu; i va sta in voi'a libera a petrece anu-timpurile acolo unde i va mai placé, in capitale, sate, munti, scaldi, cu unu cuventu ori unde pe fati'a pamentului, cá-ci eu mi-voiu da silinti'a ca nici pe unu momentu sê nu se urésca. — Speru, onorab. publicu frumosu, cá sciti dîcatori'a „decátu seracu, mai bine sê n'ai nimica.“ -- Asié, e. Eu inca sum de acést'a convingere, si chiar din ast'a cauza mi-permisei a contá pe punctiile mari-animóseloru dame, si-a deschide acestu concursu, ca sê ve dechiaru, cá nu me tienu de clas'a seraciloru, nu, cá-ci eu sum fórtè avutu. Nu voi sê me tienu de ómenii laudarosí, voi sê ve spunu dara adevèrulu. Ce e dreptu, nu am palate stralucite — dar nici colibe, am numai — o chilia, pentru care in fia-care luna platescu — déca am bani. — Am o anima, ce arde mai cumplitu decátu foculu vezuvului, am norocu cá nu sum din zaharu, cá-ci totu m'asiu topí, — posedu o anima, care bate pentru tóte in casu de trebuintia, si mai alesu, pentru aceea, pe carea o voi ferici cu man'a mea. — De sine se intielege, cá aceea me va rebonificá prin ... averea sa. Fiitóri'a mea socia va trebui sê aiba insusfrirele urmatórie

- 1) Loculu nascerii? mi-e totu un'a de va fi chiaru din Amsterdamu.
- 2) In privinti'a etatei? — dupa impregiurarile seclului presinte numai atáta pretindu, se fia nascuta in seclu alu XIX.
- 3) Religiuinea? — i va stá in voia libera a crede ce va voi, ca omu civilisatu de aceste nu me scandalisediu.
- 4) Ce exterioru sê aiba, sê fia frumósá? Sunt lucruri ce rebonifica uritulu.
- 5) Caracterulu? celu pucinu 200,000 ff. v. — Aici mai am de a insemná, cá tóte cele mai susu mentionate potu lipsí, inse la asta din urma nu concedu scadere. — Se intielege de sine, cá insusfirea din urma va avé antáiata. — Mai departe am sê facu atenta pe fiitóri'a mea consórtá ca sê scie fierbe bine. Ce se tiene de cina, aici voi fi mai indulgentu, cá-ci in órele de séra nu voiu conturbá pe scump'a mea, sciindu cá pe tempulu acel'ali place sê fia singure. Nu voiu suferi sê fia gelósá, precum nu voiu fi nici eu. Va poté avé secretele, amicii, amicele sale. Numai sê le scia ascunde bine. — Dupa aceste

am onóre a promite urmatóriele: 1) Nu voiu fi gelosu nici odata. 2) Din drepturile mele barbatesci — voiu mai concede cátu de multe. 3) Soci'a mea nu se va poté plange nici o data, cá s'a uritu in societatea mea. 4) Nu voiu pretinde ca sê mergu in totu loculu cu diu's'a si din contra, sê mérga pretutindené cu mine. 5) Tóte detoriile facute de mine si de diu's'a le voiu solví din — averea ei. — Aice sunt conditiunile cele mai scumpe ce le-a potutu face candva unu candidatu de insoratiune. Credu, cá v'am convinsu de deplinu, cá cu mine veti poté duce o viétia fericita. — Concur-surile se primescu totu-de un'a. Sunt de a se adresá — provediute cu fotografiile si testimoniele oficióse despre veritatea acelora — sub adres'a urmatória: Ilustrului Domnu X, Y, Z in otelu „Trei anime.“

Gacitura numerica.

De Ioanutiú Clintocu.

- | | | |
|---------------------------|---|-----------------------------|
| 11 16. 7. 8. 9. 17. | } | Eunu nume femeiescu, |
| | | Nume Strabunu, romanescu; |
| | } | L'a portatu o mandra dîna |
| | | Mandra dîna si romana. |
| 18. 6. 7. 4. | } | In Eghipetu colo susu, |
| | | De unde Evreii s'au dusu, |
| | } | E unu fluviu fórtè mare, |
| | | Fórtè mare de mirare. |
| 5. 12. 13. 17. 15. 6. 10. | } | Nu-i tiéra, nici comitatu, |
| | | Nici orasiu mare nici satu; |
| | } | Ci-o parte din ast'a tiéra, |
| | | Unde lumea nu-i amara. |
| 1. 2. 17. 3. 19. | } | Antáiu elu a botezatu, |
| | | Ca unu sântu preluminatu; |
| | } | In Jordanu si-apoi in lume |
| | | Facéndu la ómeni minune. |
| 1—19. | } | E unu romanu adevèratu, |
| | | Pe multi juni a desceptatu; |
| | } | Pe juni romani de sperantia |
| | | Si in lume de viétia. |

Deslegarea gaciturci de siacu din Nr. 14.

Noru ce víni de cátra munte,
Josu la vale, langa punte,
Intr'o casa mitutea,
N'ai vediatu pe mandr'a mea?

Zefirulu cu síopta lina,
N'ai vediatu tu in gradina
Pe o dalba floricea,
N'ai vediatu pe mandr'a mea?

IOSIFU VULCANU.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domni-siórele Rosali'a Colceriu n. Popu, Susana Popu n. Szaploneczay, Luis'a Murgu n. Balcu, Rosali'a Popu n. Cototiu, Teresi'a Popu n. Popu, Iulian'a Popu, Susan'a Popu, Agathic'a Lobontiu; si de la domni Sandra Popu, Nicolau Popu, u. Nicolau Nilvanu, Todoru Blaga, Ladislau Hosu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Emericu Bartalits in Pest'a.